

Gedragsprotocol

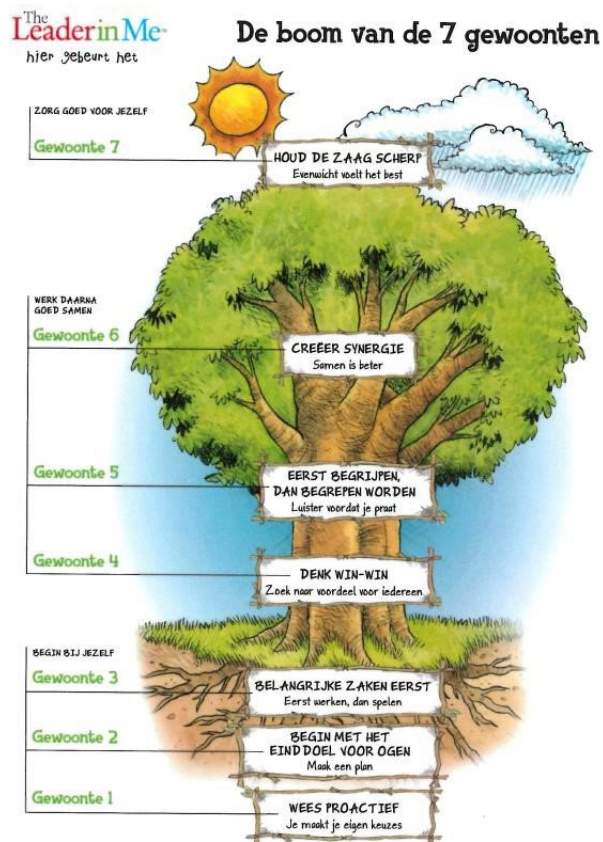
2026-2030

Opgesteld door team kindcentrum Vossenburcht

O.l.v. gedragsdeskundige Lotte Henderik

Vossenburcht
'worden wie je bent'

Inleiding

Dit gedragsprotocol beschrijft de leerlijn die we volgen vanuit TLIM (The leader in me) en geeft achtergrondinformatie die belangrijk is bij de inzet van deze sociaal emotionele methodiek. In dit protocol wordt duidelijk wat we handhaven, welke doelen er vanuit TLIM gesteld zijn, hoe wij deze visie vormgeven binnen het portfolio en welke gewoonten erbij horen.

Kindcentrum Vossenburcht wil voor alle leerlingen een veilige plaats zijn. De school zorgt voor een rustige, vertrouwde en gestructureerde omgeving waar leerlingen kunnen leren en spelen. Een goed pedagogisch klimaat is een voorwaarde om te komen tot een optimale ontwikkeling. “We leveren een bijdrage aan de opvoeding van onze leerlingen tot zelfstandige mensen met een positief zelfbeeld: Mensen die zichzelf en elkaar waarderen, zich competent voelen, zelfvertrouwen en een positief kritische houding ten opzichte van hun omgeving hebben. Wij zijn een school met aandacht voor leerlingen die extra zorg nodig hebben, zowel op onderwijskundig als op pedagogisch gebied.”

Om met elkaar te volgen of leerlingen onze school als een veilige plaats ervaren, nemen wij jaarlijks de vragenlijst over tevredenheid van onze leerlingen af in de groepen 6,7 en 8. In het schooljaar 2025-2026 waarderen de kinderen het gevoel van veiligheid op school en hun welbevinden met gemiddeld een 7,6. Daar zijn we trots op.

Wij werken op onze school vanuit een heldere visie en hebben een duidelijke missie. Deze omschrijven zich als volgt: *Onze leerlingen zijn trots op zichzelf en weten hoe ze het beste uit zichzelf kunnen halen. Zij zijn proactief en hebben hun einddoel voor ogen. Ze hebben oog voor andere leerlingen en de wereld om zich heen. Zij stralen, zijn energiek en staan positief in het leven.*

Daarbij hanteren wij de volgende kernwaarden:

- Wij geven onderwijs in een veilig leef- en leerklimaat.
- Wij dragen zorg voor een brede ontwikkeling van onze leerlingen.
- Wij geven onderwijs en zorg op maat en gaan uit van de talenten en mogelijkheden van onze leerlingen.
- Wij bevorderen bij de leerlingen een actieve deelname aan, en betrokkenheid bij elkaar en de wereld om hen heen. Dit leren we hen door op een open en eerlijke manier met elkaar te communiceren waarbij we The Leader In Me inzetten om dit doel te behalen.
- Wij bevorderen de geestelijke en lichamelijke gezondheid van onze leerlingen. Daarbij hebben we oog voor lichamelijke beweging, het aanleren van gezond gedrag en het positief stimuleren van de sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Wij leren de leerlingen geleidelijk over hun lijf, groeien, gevoelens en relaties. Hierdoor worden ze weerbaar en wordt ook tegenwicht geboden aan beelden, verhalen en ontwikkelingen die zich in onze maatschappij afspelen.
- Om deze doelen te bereiken staat bij ons voorop dat elk kind, ouder, medewerker en bezoeker zich veilig en prettig kunnen voelen bij ons op school. In dit gedragsprotocol beschrijven wij op welke manier wij er hard aan werken om hiervoor te zorgen.

Inhoud

Inleiding.....	2
Wat is The Leader in Me?	5
Gewoonten vanuit TLIM.....	5
Gewoonte 1: Wees proactief - Je maakt je eigen keuzes	5
Gewoonte 2: Begin met het einddoel voor ogen - Maak een plan	5
Gewoonte 3: Belangrijke zaken eerst - Eerst werken, dan spelen	5
Gewoonte 4: Denk win-win - Zoeken naar voordeel voor iedereen	6
Gewoonte 5: Eerst begrijpen, dan begrepen worden - Luister voordat je praat	6
Gewoonte 6: creëer Synergie - Samen is beter	6
Gewoonte 7: Houd de zaag scherp - Evenwicht voelt het best	6
De taal van de 7 gewoonten	7
Doelen	8
Schoolafspraken.....	9
Startgesprekken en doelenboekje	9
Aankleding groep en gebruik materialen TLIM	9
Indeling dag en gebruik TLIM	10
Kernbegrippen	10
Doelen stellen	11
Lesideeën.....	14
Inhoud en doel portfolio	15
Filmpjes	16
Kijkmomenten	16
Vosjesviering	16
Leerlingenraad.....	16
Wat als het mis gaat?	17
Gedrags/Anti-pest specialist:	17
Voorwaarden bij incidenten van pesten:	17
Signaleren van ongewenst of grensoverschrijdend gedrag	17
Aanpak	18
Wat is grensoverschrijdend gedrag	18
Wat verstaan we onder andere onder grensoverschrijdend gedrag:	18
Interpretatie van grensoverschrijdend gedrag:	19
Communicatie met ouders:	19
Incidentmelding	19
Wat verwachten we van ouders?	19

Maatwerk	20
Opmerkingen	20
Protocol fysiek beperkend handelen en/of vrijheidsbeperkende maatregelen binnen Kindcentrum Vossenburcht.....	21
Waarom dit protocol.....	21
Communicatie tussen bestuur en school	22
Definitie van gedrag en maatregel	22
Fysiek beperkende handelingen	22
Communicatie met ouders	23
Proportionaliteit	23
Taakverdeling	23
Melding en verantwoording	24
Evaluatie	24
Nazorg	25
Klachten	25
Incidentmeldingsformulier	26
Bronnen	29

Wat is The Leader in Me?

In ons onderwijs ligt de focus niet meer op kennisoverdracht alleen. Wij leren kinderen onder meer het nemen van eigen verantwoordelijkheid, probleemoplossend vermogen en goede samenwerking. De Amerikaan Sean Covey heeft speciaal voor het basisonderwijs de werkwijze 'The Leader in Me' ontwikkeld. Deze werkwijze spreekt kinderen aan op hun talenten en creëert (meer) betrokkenheid. In dit proces leren kinderen om medeverantwoordelijk te zijn voor hun leerproces, zelfsturend te zijn en goed en effectief samen te werken. Dit zorgt ervoor dat kinderen meer plezier hebben in het leren en het gewoon beter lukt.

Gewoonten vanuit TLIM

Gewoonte 1: Wees proactief - Je maakt je eigen keuzes

Hoewel we niet kunnen bepalen wat er allemaal op ons afkomt, kunnen we wel kiezen hoe we daarmee omgaan. Maar nemen kinderen en volwassenen die keuzevrijheid ook serieus? Als iets fout dreigt te gaan, hoe kun je daar dan zelf iets aan doen in plaats van iemand anders de schuld te geven? We leren kinderen eigen initiatief nemen en keuzes maken. Door kinderen hun eigen verantwoordelijkheid te geven, krijgen ze steeds meer regie over hun eigen leven.

Pro-actief zijn betekent:

- Je bent verantwoordelijk
- Je maakt goede keuzes
- Je neemt initiatief
- Je doet het goede, zonder dat het eerst van je gevraagd wordt

Gewoonte 2: Begin met het einddoel voor ogen - Maak een plan

Het is belangrijk dat leerlingen leren niet zomaar ergens aan te beginnen, maar om eerst doelen te stellen. Dat ze een stappenplan kunnen bedenken voor het bereiken van dat doel. Hierdoor wordt het nut van leren duidelijk voor leerlingen, leren ze gestructureerd werken en zelfstandiger te worden.

Beginnen met het einddoel voor ogen betekent:

- Je plant vooruit
- Je bedenkt van tevoren wat je wilt bereiken
- Je werkt aan je eigen doelen

Gewoonte 3: Belangrijke zaken eerst - Eerst werken, dan spelen

Om ervoor te zorgen dat je belangrijke dingen ook daadwerkelijk doet, moet je ze plannen. Deze gewoonte is belangrijk om te leren. Net als de mindset die erbij hoort: omarm dat jij de regie hebt op de dag in plaats van andersom. Een duidelijke dag- en weekplanning geeft rust; het brein houdt van regelmaat. Plannen is ook van belang na schooltijd: voor sporten, het verzorgen van huisdieren, enzovoort.

Belangrijke zaken eerst betekent:

- Ik weet waar mijn prioriteiten liggen
- Ik zeg nee tegen dingen die ik niet zou moeten doen
- Ik kan mijn taken organiseren
- Ik volg mijn plan
- Ik heb de discipline om belangrijke zaken eerst te doen

Gewoonte 4: Denk win-win - Zoeken naar voordeel voor iedereen

Dat klinkt volwassen: win-win. Toch kunnen ook kinderen en tieners hier veel aan hebben. Het is niet ik of jij, het is wij! Er is altijd genoeg voor iedereen. Als je een ruzie of een verschil van mening hebt, zoek je een oplossing die voor alle partijen goed is. Denk hierbij bijvoorbeeld ook aan het voorkomen of oplossen van pestgedrag.

Denk win-win betekent:

- Je zoekt altijd naar een oplossing die voor beide partijen fijn is
- Je zegt wat je wilt, maar houdt ook rekening met wat de ander wil
- Je ziet de voordelen voor de ander in, niet alleen die voor jezelf
- Je overlegt met elkaar om zo tot een oplossing te komen

Gewoonte 5: Eerst begrijpen, dan begrepen worden - Luister voordat je praat

Praten met of praten tegen elkaar, dat is het verschil. Als volwassenen zijn we vaak geneigd om bij problemen de oplossing direct aan te dragen. Wij zijn immers volwassen en ervaren. Het effect is dat leerlingen zich geen eigenaar voelen van de oplossing en deze daarom niet uitvoeren. Ook bij leerlingen zelf zien we dat ze vooral vanuit hun eigen beelden de samenwerking met elkaar aangaan. Groepswork, werkstukken en presentaties verlopen daarom vaak moeizaam, er is onenigheid en de resultaten vallen tegen. Empathisch leren luisteren helpt en is ontzettend belangrijk voor goede relaties met anderen.

Eerst begrijpen, dan begrepen worden, betekent:

- Je luistert eerst, voordat je praat
- Je neemt de tijd om naar een ander te luisteren, waardoor je beter met elkaar leert communiceren
- Je onderbreekt een ander niet als hij of zij aan het woord is
- Je stelt vragen, wanneer je de ander niet goed hebt begrepen

Gewoonte 6: creëer Synergie - Samen is beter

Synergie draait om samenwerken: hoe je samen tot de beste oplossing komt. De goede dingen van een ander zien en gebruiken. Als je het standpunt van de ander echt probeert te begrijpen en het eigen standpunt los kunt laten, dan ontstaat er ruimte voor nieuwe – en betere! – oplossingen.

Creëer synergie betekent:

- Je bent aardig voor de ander, en accepteert de ander zoals hij of zij is
- Iets samendoen is altijd beter dan alleen
- Je kunt goed samenwerken, en luistert naar de ideeën van anderen
- Met meerdere mensen kom je vaak tot een betere oplossing dan alleen
- We zijn allemaal verschillend, en dat is juist fijn!

Gewoonte 7: Houd de zaag scherp - Evenwicht voelt het best

Zorgen voor jezelf. Het klinkt zo logisch, maar zien we het de leerlingen ook doen? Hobby's, spelen, sporten, even helemaal niets doen.... Je hebt het nodig om bij te tanken. Bij jong zijn hoort ook experimenteren en je af en toe te buiten gaan aan ongezonde dingen. Weten leerlingen hoe ze goed voor hun lichaam moeten zorgen? Hoe verslavend sommige zaken zijn en welke gevolgen dat kan hebben? Dagen leerlingen zichzelf voldoende uit om creatief te zijn?

Hoe helpen wij ze om hun weg te vinden in relaties met en gevoelens voor anderen? Om inspiratie te zoeken, te vinden en misschien zelfs uit te dragen?

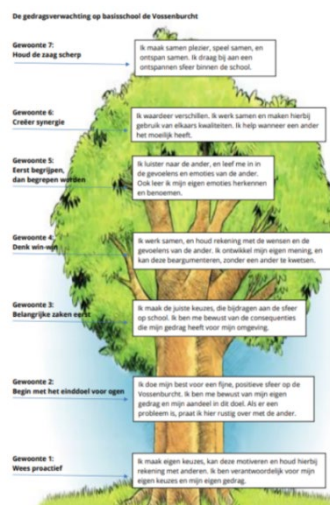
Wat betekent houd de zaag scherp?

- Je zorgt voor je lichaam door gezond te eten, veel te bewegen en genoeg te slapen
- Je haalt het beste uit jezelf als je goed voor jezelf zorgt
- Je brengt tijd door met de mensen die belangrijk voor je zijn
- Je bent in balans, met hart, ziel, lichaam en geest
- Je wisselt af: hard werken en ontspannen, activiteiten en rust

De taal van de 7 gewoonten

Het proces van TLIM werkt van binnenuit: het begint met jezelf en vanuit daar kun je anderen inspireren. Zo worden de gewoonten als een olievlek binnen de school verspreid en aangeleerd. Als leerkracht speel je dus een belangrijke rol in het aanleren van de gewoonten door te modelleren: zelf voorleven van persoonlijk leiderschap op alle terreinen, en het gebruiken van de juiste taal. Het gebruik van TLIM geeft ons een gezamenlijke taal die wij binnen de school gebruiken. Deze taal is erop gericht dat het kind centraal komt te staan bij het vormgeven van de eigen ontwikkeling. Het principe van TLIM is opgebouwd uit 7 gewoonten.

De 7 gewoonten van The Leader in Me bestaan uit een aantal begrippen. Deze begrippen, zoals bijvoorbeeld “begin met het einddoel voor ogen”, worden binnen de onderwijstaal geautomatiseerd en veelvuldig gebruikt. Door met elkaar dezelfde taal te spreken, de gewoonten letterlijk te benoemen en zeer regelmatig binnen het onderwijs terug te laten komen, slijpt de woordenschat er bij de leerlingen in. Zo maken zij de gewoonten en het taalgebruik eigen. Ook binnen lesinstructies, kringgesprekken, gesprekken met ouders, gesprekken met kinderen, het schrijven van berichtjes en rapporten, is het belangrijk om de taal van The Leader in Me te spreken en te gebruiken. Zo wordt het als een rode draad door ons onderwijs aangeboden aan leerlingen en ouders, waardoor het inslijpt.

Doelen

Lesgeven in de 7 gewoonten De overwinning op jezelf

GEWOONTE	BASIS DEFINITIE	KERNCONCEPTEN
1. Wees Proactief	Jij hebt invloed op je eigen leven	• Pauzeer en reageer vanuit principes. • Gebruik proactieve taal. • Focus op je cirkel van invloed. • Wordt een transitiepersoon.
2. Begin met het einddoel voor ogen	Heb een plan	• Beschrijf hoe het einddoel er uit komt te zien. • Schrijf en herschrijf je persoonlijk missie-statement.
3. Belangrijke zaken eerst.	Eerst werken, dan spelen	• Focus op wat het meest belangrijk is. • Probeer onbelangrijke zaken te vermijden. • Plan iedere week. • Blijf trouw aan jezelf.

2 | © Franklin Covey Co.

Coaching & Training Module | 2.1 Direct Lessons | v 1.0.0

Lesgeven in de 7 gewoonten De overwinning op jezelf

Gewoonte	BASIS DEFINITIE	KERNCONCEPTEN
4. Denk Win-Win	Iedereen kan winnen	• Werk samen met anderen aan de emotionele bankrekening. • Er is genoeg voor iedereen. • Werk met moed en lef. • Bedenk welke win er voor de ander is. • Maak win-win overeenkomsten.
5. Eerst begrijpen, dan begrepen worden	Luister <u>voordat</u> je <u>praat</u>	• Oefen het empathisch luisteren. • Luister met respect naar de ander.
6. <u>Creër</u> Synergie	Samen is <u>beter</u>	• Waardeer de verschillen. • Zoek naar 3e alternatieven.
7. Houd de <u>zaag</u> <u>scherp</u>	Evenwicht voelt het best	• <u>Behaal</u> de <u>dagelijkse overwinning</u>.

3 | © Franklin Covey Co.

Coaching & Training Module | 2.1 Direct Lessons | v 1.0.0

Uit: 7 gewoonten met kernconcepten, Teams The Leader in Me, informatie uit studiedagen naslag

Schoolafspraken

Startgesprekken en doelenboekje

Tijdens de startgesprekken wordt gebruik gemaakt van de taal van TLIM, deze startgesprekken worden gevoerd vanuit de leerling en zijn/haar doelenboekje. Dit doelenboekje wordt ingevuld tijdens een kindgesprek samen met de leerkracht, 1 op 1. Deze kindgesprekken voer je ten minste twee keer per jaar, waarbij er twee keer samen een doelenboekje wordt ingevuld/besproken. De kindgesprekken voer je onder schooltijd, bijvoorbeeld tijdens de gymles of tijdens vrije activiteiten. Ook is het mogelijk om de groep door ambulante leerkrachten te laten vervangen wanneer je geen andere mogelijkheden in je rooster ziet.

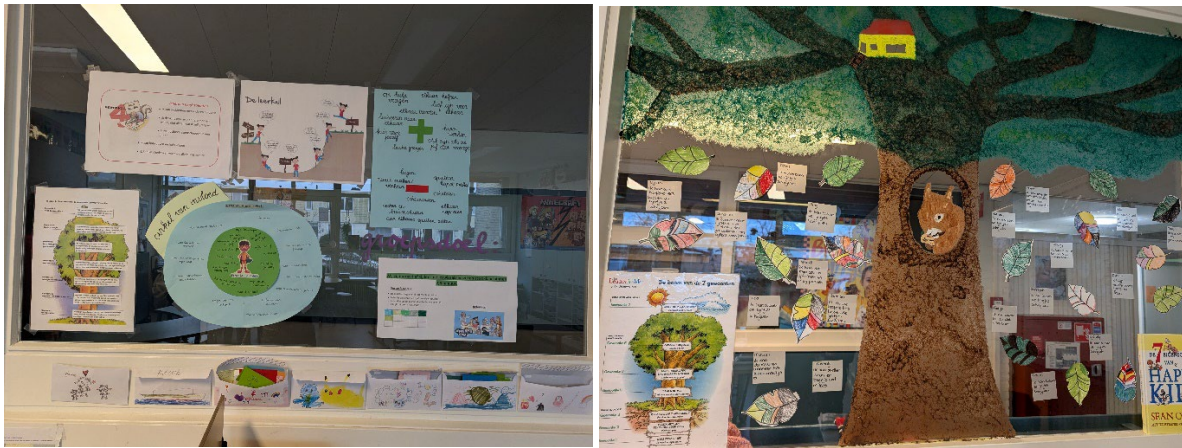
De startgesprekken worden gevoerd na schooltijd, maar niet in de avond. Deze gesprekken voer je met ouder én kind samen. De leerling is leidend. Het is dus niet de bedoeling dat er resultaten besproken worden. Het gesprek richt zich op de sociaal emotionele ontwikkeling, het leerdoel en de eerste weken binnen de groep. Ook is dit een moment om ouders en leerling te vragen naar belangrijke informatie voor jou als leerkracht.

TLIM vragen aan de kinderen tijdens het kindgesprek naar aanleiding van het doelenboekje:

- Wat kun je al goed?
- Waar kun jij kinderen bij helpen?
- Wat zou iemand van jou kunnen leren?
- Wat kun je nog niet zo goed?
- Wat vind je moeilijk?
- Wat wil je graag leren/kunnen?
- Waar kun je extra hulp bij gebruiken?
- Wie kan je helpen?
- Hoe ga je hier mee oefenen/wanneer/met wie?

Aankleding groep en gebruik materialen TLIM

- In iedere groep wordt gewerkt met het prentenboek van de 7 gewoonten
- In iedere groep hangen de posters van de 7 gewoonten boven het digibord
- In iedere groep wordt gewerkt met leiderschapsrollen, deze hangen zichtbaar in de groep
- De lokalen worden ingericht met de bril van TLIM, zoals positief verwoorden, doelen bij de lessen op het whiteboard
- In ieder lokaal zijn de gewoonten, mission statement en persoonlijke doelen zichtbaar
- In iedere groep hangt zichtbaar een verkort gedragsprotocol in de vorm van een stappenplan. (Zie bijlage)

Indeling dag en gebruik TLIM

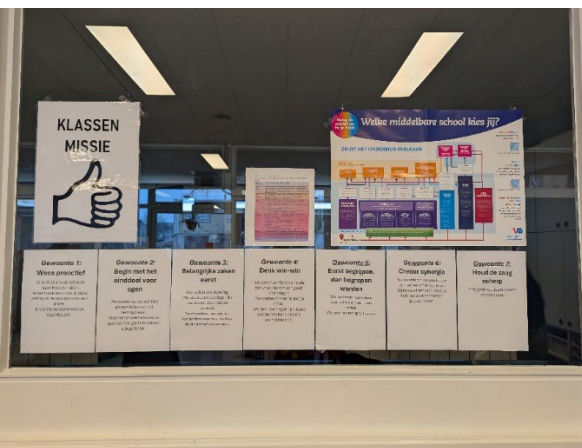
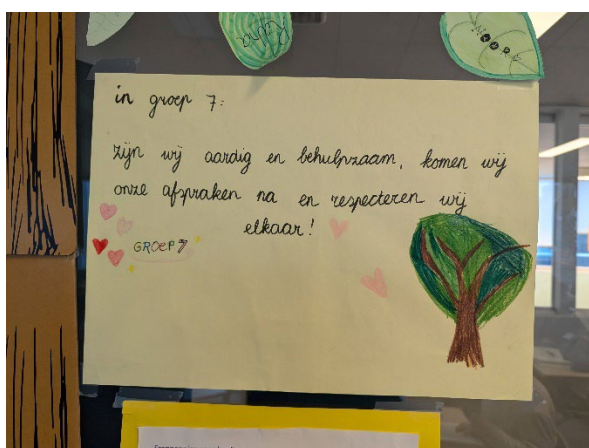
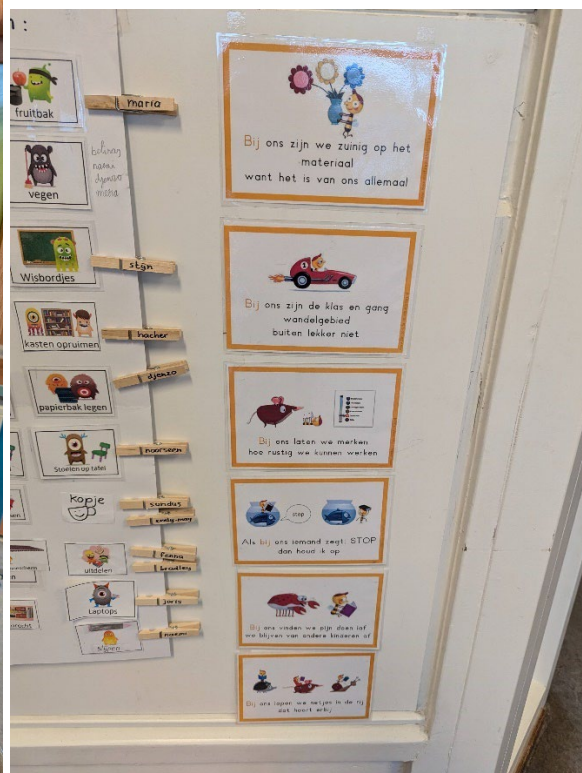
- Alle leerlingen worden bij binnenkomst begroet
- Leerkrachten en leerlingen spreken de taal van de 7 gewoonten
- Leerkrachten stellen individuele doelen op per leerling t.o.v. TLIM (doelenboekje) en komen hier op regelmatige basis zowel 1 op 1 als binnen de groep op terug
- Dagelijks wordt er aandacht besteed aan het groepsdoel. Wanneer dit doel behaald is wordt dit gevierd en wordt er een nieuw groepsdoel gevormd.
- Iedere groep stelt een mission statement op waar leerlingen zich aan houden en de leerkracht dagelijks op wijst.
- Alle activiteiten gelijkt aan TLIM (zoals de emotionele bankrekening, de cirkel van invloed) worden niet direct bij de start van het schooljaar tegelijk geïmplementeerd. Bij elke gewoonte wordt gekeken welke activiteiten passend zijn bij de groep en de sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Voor passende invulling bij de gewoonten kun je [TLIM jaarplanning 2025-2026.docx](#) raadplegen.

Kernbegrippen

Mission statement

Een Mission Statement wordt gevormd in het begin van het schooljaar, samen met de leerlingen. Een mission statement is een gedeelde visie op hoe we als groep een schooljaar met elkaar om willen gaan, wat voor klas we willen zijn. Het mission statement wordt gevormd met de leerlingen samen, dus niet door de leerkracht. Ook wordt hierbij gebruik gemaakt van positief en concreet taalgebruik (welk gedrag laten we wel zien in de groep?) en is deze makkelijk te begrijpen. De leerlingen hebben eigenaarschap: zij bedenken zelf met elkaar hoe de groepsafspraken en het Mission Statement vormgegeven en verwoord wordt. Je kunt het Mission Statement inzetten om een goed pedagogisch klimaat te creëren door kinderen met regelmaat te herinneren aan deze missie. Het uiteindelijke doel van het Mission Statement is het “samen succesvol zijn”. Het Mission Statement blijft altijd zichtbaar in de groep op het TLIM-raam. De volgende vragen en kwaliteiten kunnen verwerkt worden in het Mission Statement:

- welke oplossing werkt voor iedereen? (gewoonte 4)
- leren luisteren vanuit empathie in plaats van anderen te overtuigen of te onderbreken (gewoonte 5)
- het omarmen van verschillen (gewoonte 6)

Doelen stellen

We werken met 3 niveaus van het stellen van doelen: persoonlijke doelen, groepsdoelen en schooldoelen.

Doelenboekje / persoonlijke doelen

Persoonlijke doelen zijn opgesteld door de leerling, met behulp van de leerkracht. Deze doelen worden ingevuld in het doelenboekje (passend bij gewoonte 2). Het doelenboekje met daarin het persoonlijke doel van de leerling, draagt bij aan eigenaarschap voor het leerproces van de leerling. De leerling stelt zelf een doel op, waar hij of zij de komende tijd mee aan de slag gaat. Dit kan een sociaal emotioneel doel zijn, maar ook een leerdoel of een vaardigheid die het kind eigen wil maken (denk aan veters strikken, goede werkplek kiezen, de tafels leren, een voldoende halen voor een zaakvakttoets, etc.) Er wordt samen nagedacht over het te behalen doel, wat er nodig is om dit doel te bereiken, en wie hierbij gaat helpen. De leerling krijgt tijd om hiermee te oefenen, en kan op regelmatige basis in het doelenboekje registreren of er verbetering merkbaar is voor hem of haar. Ook wordt nagedacht over een passende viering

wanneer het doel behaald is, bijvoorbeeld het doen van een kort spelletje, het kiezen van een sticker, enz. De leerling staat centraal en is dus de baas over het doel en het bijbehorende plan. Het doelenboekje wordt ingevuld en/of besproken tijdens een kindgesprek. Tijdens dit kindgesprek wordt samen met de leerkracht de haalbaarheid van het persoonlijke doel bekeken. Het doelenboekje wordt ingevoegd in het portfolio.

Droom is dat de verantwoordelijkheid bij het kind ligt, leerkrachten moeten nu nog veel adviezen aanreiken en bijvoorbeeld controleren of iets daadwerkelijk gedaan wordt. Het streven is dat kinderen straks zelf niet alleen doelen stellen, hier ook consequent op reflecteren. Wanneer het doel behaald is wordt dit gevierd, en wordt er weer samen met de leerkracht een nieuw doel opgesteld.

Groepsdoel

Groepsdoelen zijn doelen waar de hele groep gezamenlijk aan werkt. Deze doelen worden met de leerlingen samen bepaald, in een groepsgesprek. Vanuit de leerlingen en hun leerbehoeften, vorm je klassikaal een doel. Het groepsdoel wordt gevormd naar aanleiding van verbeterpunten voor de hele groep. Dit kan op sociaal emotioneel vlak, op organisatorisch vlak, maar ook op bijvoorbeeld vakinhoudelijke verbetering. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: wij zitten binnen 1 minuut stil klaar aan de arena, op de gang zijn we muisstil, aan het einde van de maand halen 20 van de 22 kinderen een nakijktien, over 2 weken kunnen we allemaal de tafel van 3, enz.

Het groepsdoel wordt gemonitord en visueel bijgehouden in de groep. Zo kunnen alle leerlingen en leerkrachten zien hoe het staat met dit doel, en of het doel al bijna behaald is. Dit kan in de vorm van een afkruislijst, maar ook in de vorm van een tabel of een grafiek.

Ook wordt er een beloning afgesproken om het behaalde doel uiteindelijk te vieren binnen de groep.

Het werken aan het groepsdoel is verweven in de dagelijkse onderwijspraktijk, en kinderen krijgen de kans om het doel te oefenen, hier met elkaar over in gesprek te gaan, op te reflecteren en zichzelf hierin te verbeteren. Iedereen is samen verantwoordelijk!

Het doel wordt concreet verwoord, waarbij ook beschreven wordt hoe het er uit ziet als het doel behaald wordt. Ook wordt genoteerd wanneer het doel klaar is. Besproken wordt wat ingezet wordt om het doel te bereiken, en concrete handvatten of tussenstappen. Het doel wordt gecombineerd met een motiverend scorebord. Beschreven wordt ook hoe het behaalde succes gevierd wordt.

Het doel hangt altijd zichtbaar op het TLIM-raam.

Schooldoelen

Schooldoelen zijn doelen waar we met de hele school aan werken. Deze worden door het team en het managementteam bepaald. Aan de hand hiervan worden bijvoorbeeld studiedagen en teamvergaderingen vormgegeven. Deze doelen zijn onder andere terug te vinden in het schoolplan en het jaarplan.

Leiderschapsrollen

Om meer eigenaarschap bij de kinderen te creëren en zich verantwoordelijk te laten voelen voor zichzelf, de ander en hun omgeving, maken we gebruik van leiderschapsrollen. Een leiderschapsrol is een taak die de leerling op zich neemt. Deze taak wordt door de leerling zelf gekozen, waarbij aanspraak gemaakt wordt op de verantwoordelijkheid en interesse van de leerling. De klas zorgt samen voor het lokaal en de spullen. Elk kind krijgt een leiderschapsrol (zoals de bekende “taakjes”) en draagt hier de verantwoordelijkheid voor. Aan het begin van het jaar bespreek je binnen de groep de rollen die vervuld moeten worden, en deze rollen worden in gesprek verdeeld. Deze leiderschapsrollen worden niet op regelmatige basis gewisseld, zodat de leerling ook echt een langere periode de kans heeft om verantwoordelijkheid te nemen voor zijn of haar eigen taak. In het portfolio komen twee leiderschapsrollen met een reflectie op deze rol door de leerling.

De leerling draagt de verantwoordelijkheid voor deze taak (bijvoorbeeld het water geven van de planten in de klas) en voert deze taak op eigen initiatief (binnen de klassenafspraken) uit. Ook kan de leerling door anderen (zowel leerkracht als medeleerlingen) aangesproken worden wanneer de taak niet of niet voldoende wordt uitgevoerd. Een passende leiderschapsrol spreekt de leerling aan, past bij de kwaliteiten van de leerling en motiveert tot het nemen van verantwoordelijkheid en initiatief. Binnen de groep zijn meerdere taken uit te voeren. Door hier samen zorg voor te dragen en verantwoordelijkheid voor te nemen blijft onze school een fijne omgeving waar iedereen zijn steentje aan bijdraagt.

De boom

In iedere klas zien we de boom van de 7 gewoonten op het TLIM-raam. De leerkracht zet deze boom in bij het aanleren van de taal van de 7 gewoonten, het visualiseren van het groepsproces vanuit TLIM en kan ernaar verwijzen tijdens reguliere lessen.

De volgorde van de gewoonten wordt gevisualiseerd als een boom. Bij de wortels staan gewoonten 1, 2 en 3, die de basis vormen voor het zelfstandig werken op school. Deze gewoonten gaan over jezelf. Het zijn de gewoonten die je stevig maken, grip geven op situaties en laten zien dat je een eigen verantwoordelijkheid hebt.

De stam staat symbool voor jou en je relaties met anderen. Hier horen gewoonten 4, 5 en 6 bij. Gewoonte 7, het overkoepelende bladerdak, gaat over het goed voor jezelf zorgen, het vinden van innerlijke balans die belangrijk is om alle andere gewoonten goed te kunnen toepassen in je dagelijkse leven.

Emotionele bankrekening

In de groepen 3 tot en met 8 wordt de emotionele bankrekening ingezet. Deze past onder andere bij gewoonte 4, 5 en 6. Net als een normale bankrekening, heeft de emotionele bankrekening ook 2 kanten: debet en credit. Oftewel, je kunt opnames (negatief effect) en stortingen (positief effect) doen. Maar dan niet in geld uitgedrukt, maar in emotionele waarde. Zodra een emotionele bankrekening meer stortingen heeft, de bankrekening staat als het ware in de plus, dan zal dit leiden tot een gezondere en effectievere relatie. Simpel gezegd, er is onderling vertrouwen

tussen jou en de ander. Stephen Covey omschrijft het principe van de emotionele bankrekening als een balans. Het is het verbindende mechanisme tussen 'ik' (de overwinning op jezelf) en 'wij' (de overwinning met je omgeving).

Een aantal voorbeelden van stortingen op de emotionele bankrekening van een ander:

- de ander echt proberen te begrijpen, aandachtig luisteren
- aandacht hebben voor de ander, juist door op kleine details te letten: een klein gebaar, een simpel compliment, iemand zijn naam onthouden, e.d.
- waardering uitspreken
- je woord houden, gewoonweg doen wat je belooft. Je beloften niet nakomen is een forse opname van de emotionele bankrekening.
- Integriteit en loyaliteit tonen. Hoe praat je bijvoorbeeld over anderen wanneer zij er niet bij zijn? Neem je het op voor mensen die niet aanwezig zijn?
- Je oprecht verontschuldigen voor een opname: fouten en vergissingen toegeven door je kwetsbaar en open op te stellen.

De emotionele bankrekening kan in de klas vormgegeven worden door bijvoorbeeld de inzet van "postvakjes" per leerling, waar kinderen complimentjes, briefjes in kunnen stoppen voor een andere leerling. Ook kan er gebruik gemaakt worden van een geheime complimenten-uitdeler, complimentensteen, complimentenspel zonnetje van de week, etc.

Cirkel van invloed

De cirkel van invloed maakt voor kinderen visueel duidelijk waar een leerling wel, of geen invloed op heeft. Door deze cirkel in te zetten bij bijvoorbeeld conflictsituaties of groepsvormende activiteiten, leren kinderen meer verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen gedrag, maar ook te accepteren waar zij geen invloed op hebben. Zo wordt er in de bovenbouw ook een koppeling gemaakt met bijvoorbeeld het nieuws, (nieuwsbegrip en jeugdjournaal), de bredere kijk op de wereld om je heen, de zaakvakken en burgerschapsvorming.

De visuele cirkel van invloed wordt samen met de groep opgesteld, en is zichtbaar op het TLIM-raam van je groep.

Lesideeën

Er zijn erg veel lesideeën te vinden om te gebruiken bij de gewoonte die aan bod is op dat moment. Zo is de website een bron van filmpjes, luisterboeken, lesideeën, formats etc. Ook kun je bij collega's binnenlopen om ideeën op te doen: veel leerkrachten laten visueel zien in hun groep (op het TLIM-raam) waar ze op dat moment mee bezig zijn. De appgroep inspiratie TLIM is er ook om vragen te stellen over lesideeën. Ook staan er op Teams; The Leader in Me; lesideeën, veel werkbladen en bronnen die te gebruiken zijn. Ook op Pinterest staan erg veel bruikbare ideeën voor binnen je groep. Durf dus uit te proberen, TLIM is geen vaste methode die je volgt. Je kijkt wat er voor jouw groep nodig en passend is op dat moment. Hier sluit je je lessen op aan. De basis, zoals het mission statement, je groepsdoel, de persoonlijke doelen en de leiderschapsrollen zijn standaard onderdeel van je TLIM-lesmomenten, deze worden verweven in alle gewoonten.

Ook het werken met een duidelijke dag en weekplanning behoort tot de basis van TLIM. Deze visuele ondersteuning geeft rust, het brein houdt van regelmaat. Ook zorgt het ervoor dat de belangrijke zaken ook daadwerkelijk gebeuren.

Inhoud en doel portfolio

Het portfolio/rapport wordt twee keer per jaar mee naar huis gegeven met de kinderen. De inrichting van het portfolio bestaat in principe uit twee delen: het deel van het kind en het deel van de leerkracht (het originele rapport). Het kind bepaalt welke leerdoelen, werkjes en leiderschapstaken er in het portfolio komen. Zo krijgt het kind meer eigenaarschap, krijgen ze de mogelijkheid hun talenten en kwaliteiten te laten zien en worden ze in hun eigen leerproces meegenomen. Door samen met het kind het portfolio te vullen en te werken aan eigen gestelde leerdoelen, is het leerproces voor het kind inzichtelijker en dit heeft een motiverende werking.

Het portfolio is onderverdeeld in de volgende tabbladen:

- Dit ben ik:
In dit tabblad komt een tekening van jezelf, en eventueel een bladzijde waar de leerling kan beschrijven wie hij of zij is, waar hij of zij van houdt, wat hij of zij goed kan of geleerd heeft.
- Dit kan ik:
In dit tabblad komen per halfjaar 2 foto's van momenten of werkjes waar het kind erg trots op is. Je kunt bijvoorbeeld denken aan een bouwwerk bij de kleuters, maar ook aan een mooi geschreven bladzijde, leuk verhaal, een foutloos dictee of een goed gemaakte toets.
- Mijn leiderschap:
In dit tabblad komen de leiderschapstaken van de leerling. Op het blad wordt ingevuld welke taak de leerling heeft, en een reflectie op de taak door de leerling zelf en door twee klasgenoten.
- Mijn leren:
In dit tabblad komt het "originele" rapport. Deze vul je in via Esis, waarbij cijfers, toets resultaten en werkhouding gedeeld worden met ouders. Ook het gym-rapport (groep 3 tot en met 8) komt in dit tabblad.

De afspraken over inhoud van het portfolio zijn als volgt:

(Voor alle documenten kijk in teams: portfolio: en dan per groep en de algemene map. Kijk ook in de jaarplanner wanneer je wat het beste kunt invullen)

groep 1/2

- "dit ben ik"
- "ik ben de leider van"
- "dit kan ik"
- rapport en diploma's

groep 3

- "dit ben ik"
- "dit ben ik voorblad"
- "wat wil ik leren 3"
- "dit kan ik"
- "ik ben de leider van"
- rapport

groep 4

- "dit ben ik"
- "dit ben ik voorblad"
- "wat wil ik leren 4-8"
- "dit kan ik"
- "ik ben de leider van"
- rapport

groep 5 t/m 8

- "dit ben ik"
- "ik rapport"
- "wat wil ik leren 4-8"
- "portfolio formulier hier ben ik trots op"
- "leiderschapsrol groep 5"
- rapport

Filmpjes

Om de ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie te vergroten hebben we ervoor gekozen om alle ouders na het afronden van elke gewoonte een filmpje te sturen. Dit filmpje maak je met je groep, waarbij je laat zien wat je in de groep met de betreffende gewoonte geleerd of gedaan hebt. Je kunt dan bijvoorbeeld denken aan een toneelstukje over deze gewoonte, een groepsgebesprek, het presenteren van een groepsdoel of het filmen van een groepsgebruik wat ontstaan is uit de behandelde gewoonte. Op Teams staan ook voorbeeldfilmpjes ter inspiratie.

Het filmpje wordt verstuurd via Social Schools, waarbij je allereerst een kort stukje schrijft ter introductie op je gemaakte filmpje. Vervolgens voeg je in de tekst het stukje vanuit [tlim ouderbrief gew 1- 7.docx](#) van de betreffende gewoonte toe, waar in tips voor ouders staan om de gewoonte thuis te bespreken of te oefenen. Als video voeg je het filmpje toe, en als bestand voeg je [\(1\) 5 مستند.pdf](#) toe. Dit is de vertaalde versie van de ouderbrief, zodat ook anderstalige ouders de tips voor thuis kunnen lezen en gebruiken.

Het filmpje deel je met je groep, maar ook met alle medewerkers. Zo inspireren we elkaar met verschillende voorbeelden!

Kijkmomenten

Twee keer per jaar zijn er binnen elke groep kijkmomenten. Deze betreffen het laatste kwartiertje van de dag. Ouders zijn welkom binnen de groep van hun kind. Tijdens dit kijkmoment wordt er door de groep iets gepresenteerd wat betrekking heeft tot The Leader in Me. Dit kan bijvoorbeeld een kringgesprek zijn, een toneelstuk, een liedje of een quiz. Ouders zien zo hun kind in actie binnen de groep, en krijgen meteen informatie mee over de behandelde gewoonte en wat hier in de groep mee gedaan is. Dit stimuleert de ouderbetrokkenheid en de ouderparticipatie.

Vosjesviering

De vosjesviering staat in het teken van The Leader in Me. Je presenteert met je groep waar je op dat moment mee bezig bent, bijvoorbeeld vanuit een van de gewoontes of vanuit een van de kernbegrippen. Dit kan in de vorm van een toneeltje, een liedje, een presentatie, etc. Bij de vosjesviering zijn geen ouders aanwezig, maar wel alle groepen van de hele school. Niet elke groep treedt elke vosjesviering op, dit routeert binnen het schooljaar.

Leerlingenraad

Binnen de vossenburcht hebben ook een aantal leerlingen een rol in de leerlingenraad. Een afvaardiging uit elke groep van de bovenbouw denkt mee en praat mee over het reilen en zeilen op school. Leerlingen krijgen zo leiderschap en eigenaarschap in het initiëren van veranderingen binnen de Vossenburcht en krijgen zo een stem!

Wat als het mis gaat?

Gedrags/Anti-pest specialist:

Er is bij ons op school een gedragsspecialist aanwezig. Dit is Lotte Henderik. Zij heeft de volgende taken:

- Zij is er verantwoordelijk voor dat alle direct betrokken partijen kennis hebben van het gedragsprotocol.
- Zij is verantwoordelijk voor het updaten en bespreekbaar maken van het gedragsprotocol.
- Binnen de school is Lotte aanspreekpunt voor alles wat te maken heeft met pesten. Zowel leerlingen, als ouders en collega's kunnen een beroep op haar doen. Lotte zal samen met betreffende leerling(en), de betreffende ouders en de betreffende leerkracht(en) het pestprobleem in kaart brengen en zo samen op zoek gaan naar oplossingen. Vervolgens monitort Lotte tijdens het traject dat is uitgezet en blijft het aanspreekpunt.

Voorwaarden bij incidenten van pesten:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen, leerkrachten en ouders/verzorgers
- De school moet altijd proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de leerlingen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld. Dit doen we door het actief aanbieden van de 7 gewoonten volgens de richtlijnen van The Leader in Me.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop op steekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon (Lotte en/of Marleen) kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en bevoegd gezag adviseren.

Signaleren van ongewenst of grensoverschrijdend gedrag

Ongewenst gedrag kan op de volgende manieren gesignaleerd worden:

- Door observaties tijdens de lessen van The Leader in Me of buitenspel/vrije situaties.
- Vanuit de analyse van het leerlingvolgsysteem (SCOL en/of WMK sociale veiligheid).
- Vanuit informatie van leerlingen of ouders
- Tijdens leerlingenbespreking of overdracht van de groep.

Aanpak

In het aanpakken van ongewenst gedrag staat bij ons communicatie voorop: in gesprek gaan met betreffende leerlingen en ouders zien wij in de meeste gevallen als een effectieve manier om het probleem op te lossen. Mocht dit niet de gewenste verandering opleveren wordt er overgestapt op het ongewenst gedragsprotocol, deze wordt verderop in dit protocol besproken. Hierin staat uitgebreid beschreven wat de docenten kunnen doen om dit gedrag te voorkomen, waar de grens ligt en welke stappen er ondernomen moeten worden m.b.t. het ongewenste gedrag.

In het kader van 'Passend Onderwijs' blijven steeds meer leerlingen die het moeilijk hebben en daardoor gedrags- en ontwikkelingsproblemen ontwikkelen in het regulier basisonderwijs. Het omgaan met die ontwikkelingsproblemen valt voor een groot deel binnen de zogenaamde Basisondersteuning, de ondersteuning die elke basisschool wordt geacht te kunnen geven. Ons streven is m.b.v. het inzetten van interne en externe specialisten zo goed mogelijk aan de onderwijsbehoefte van elk kind tegemoet te komen.

Wat is grensoverschrijdend gedrag

Wij definiëren grensoverschrijdend gedrag als volgt: Gedrag waardoor de veiligheid en het gevoel van veiligheid binnen de schoolomgeving wordt aangetast. De ontwikkeling van het kind (de kinderen) komt in het gedrang. Als angst en onzekerheid (onveiligheid) de overhand nemen of te vaak de overhand nemen gaat dat ten koste van het leren en ontwikkelen. Dit is waar we ons tegen verzetten!

Wat verstaan we onder andere onder grensoverschrijdend gedrag:

- Verbale agressie: grof en kwetsend taalgebruik naar medeleerlingen en/of personeelsleden. Hiertoe worden ook discriminerende en/of seksueel getinte opmerkingen gerekend.
- Fysieke agressie: zoals slaan, schoppen, bijten en bespugen van medeleerlingen en/of personeelsleden. Ook het gericht gooien van spullen naar personen wordt hiertoe gerekend.
- Het moedwillig verstoren van de orde binnen of buiten de groep. Je kunt denken aan: na een waarschuwing telkens opnieuw de orde verstoren door bijv. lopen, roepen door de klas. De intentie moet dan duidelijk moedwillig zijn.
- Seksuele intimidatie.
- Intimidatie en/of bedreiging.
- Pesten, treiteren en/of chantage.
- Discriminatie of racisme.
- Weglopen buiten de invloedssfeer van de school.
- Het moedwillig vernielen van materiaal.
- Diefstal.

Interpretatie van grensoverschrijdend gedrag:

- Corrigeerbaarheid van de leerling (kan de leerling gestopt worden?)
- Frequentie van het grensoverschrijdend gedrag (incidenteel of structureel?)
- Leeftijdsadequaat handelen: wanneer een kleuter een medeleerling slaat heeft dat een andere lading dan wanneer een bovenbouw leerling dat doet. De inschatting hiervan is aan de professional die een afweging maakt op grond van de ontwikkelingspsychologie. Om deze afweging te maken is het verstandig om te weten wat “normaal” orde verstorend gedrag is. Dit maakt het dan makkelijker om ermee om te gaan, het heeft zo zijn redenen dat dit gedrag in een bepaalde leeftijdsfase vaker voorkomt.

Communicatie met ouders:

- Er zijn regelmatig gesprekken met ouders. Er zijn meerdere contactmomenten per jaar. Ouders kunnen zich hiervoor aanmelden of worden uitgenodigd. Tijdens deze gesprekken staat de ontwikkeling van het kind centraal. School beoogt op deze manier een goed contact met de ouders te realiseren.
- Actuele en acute zaken worden altijd met de leerkracht besproken. Indien er signalen zijn van gedrag dat op school niet acceptabel is, of als dit is gesignaleerd, dan wordt er met betrokken ouders gesproken. In dit geval wordt de directie en KC op de hoogte gebracht.
- We houden ouders regelmatig op de hoogte van actuele zaken, dit doen we telefonisch.

Incidentmelding

De school beschikt over een registratiesysteem: de leerkracht registreert incidenten (met behulp van een format, zie bijlage 7). Een incident wordt geregistreerd als de leerkracht inschat dat het werkelijk een incident is, of na een officiële klacht. De kwaliteitscoördinator analyseert jaarlijks de gegevens die aangeleverd worden door de leerkrachten en stellen, in overleg met de directie, op basis daarvan verbeterpunten vast.

Wat verwachten we van ouders?

Wij verwachten van ouders dat zij zich ook houden aan de gedragsregels die gelden binnen onze school.

- De ouders en bezoekers dragen zorg voor een eerlijke, open en respectvolle houding naar elkaar, de leerlingen en medewerkers.
- De ouders werken mee aan de bevordering van een veilige en sfeervolle school.
- De ouders geven zelf het goede voorbeeld.
- Ouders houden zich aan de regels en afspraken.
- Alle gedragsregels zijn duidelijk voor zowel ouders, medewerkers en leerlingen.
- Bij het intakegesprek worden ouders gewezen op bestaande gedragsregels.
- Geweld, groot of klein, wordt niet toegestaan. Als het zich mocht voordoen wordt van het voorval altijd melding gemaakt bij de directie. Tot agressie kan worden gerekend: verbaal geweld, bedreiging, lastigvallen of bedreigen per telefoon/sms/e-mail, lastigvallen op straat, fysiek geweld zonder letsel, fysiek geweld met letsel.

Mochten ouders zie hier niet aan houden dan worden de volgende stappen ondernomen:

Eerste keer grensoverschrijdend gedrag.	De ouder(s) krijgt een officiële waarschuwing van de directeur, deze wordt zowel mondeling als schriftelijk (brief of mail) medegedeeld. De stichting, Conexus, wordt van dit gedrag op de hoogte gesteld. Er kan aangifte gedaan worden bij de politie, afhankelijk van de ernst van het geweld.
Tweede keer grensoverschrijdend gedrag.	De ouder(s) krijgt een school en schoolplein verbod. Dit houdt in dat de ouder(s) niet binnen de poorten op het schoolplein mag komen en ook niet binnen de school voor een bepaalde periode. Dit wordt zowel mondeling als schriftelijk (mail) medegedeeld. De stichting, Conexus, wordt van dit gedrag op de hoogte gesteld. Er kan aangifte gedaan worden bij de politie, afhankelijk van de ernst van het geweld.
Mocht het grensoverschrijdend gedrag alsnog doorgaan.	Stichting Conexus neemt het over en bekijkt welke juridische stappen genomen dienen te worden om de veiligheid van één iedere te waarborgen. Er kan aangifte gedaan worden bij de politie, afhankelijk van de ernst van het geweld.

Maatwerk

De procedure zoals hierboven is omschreven moet gezien worden als een richtlijn. Voorafgaand aan elke beslissing vindt er altijd overleg plaats tussen directeur, KC'er en leerkracht. Steeds zullen we duidelijk voor ogen moeten hebben waarom deze leerling dit gedrag vertoont. Daarnaast stellen we ons professioneel op. Niet de emotie regeert, maar de rede.

De directeur is eindverantwoordelijk voor de gang van zaken op de school. Er kunnen zich situaties voordoen waarbij de directeur afwijkt van het stappenplan. Sommige gevallen van grensoverschrijdend gedrag kunnen onmiddellijk leiden tot schorsing, bijv. daar waar sprake is van ernstig lichamelijk geweld.

Opmerkingen

Er kunnen in de ontwikkeling van kinderen, om wat voor reden dan ook, stoornissen optreden. Dit kan een lichamelijke/ psychische achtergrond hebben of door traumatische ervaringen in de leefsituatie worden veroorzaakt. ADHD, stoornis in het autistisch spectrum, hoogbegaafdheid zijn bijvoorbeeld in het kind zelf gelegen factoren die gedragsproblemen (kunnen) veroorzaken. Maar ook traumatische ervaringen als bijvoorbeeld kindermishandeling, incest, echtscheidingsproblemen, oorlog e.d. hebben effecten op het gedrag van kinderen. In deze

specifieke gevallen kan er sprake zijn van een aangepaste vorm van dit beleid. E.e.a. wordt dan uitgewerkt door de leerkracht in overleg met de KC'er/behandelende specialist leerling.

Het is belangrijk dat alle leerkrachten van bijzonderheden m.b.t. zulke leerlingen op de hoogte zijn en ernaar handelen (staat in de overdracht, groepsplan, Esis).

Maar hoeveel begrip we ook hebben voor een leerling met bepaalde beperkingen en/of een bepaalde achtergrond: grensoverschrijdend gedrag tolereren wij niet!

Protocol fysiek beperkend handelen en/of vrijheidsbeperkende maatregelen binnen Kindcentrum Vossenburcht.

Fysiek- en/of vrijheidsbeperkend handelen in situaties waar de veiligheid van de leerling en/of diens omgeving in het geding is, is uiteraard geen doel op zich. Het nemen van dergelijke maatregelen is een stap in een pedagogisch proces, waarbij de leerkracht eerst probeert met andere maatregelen te reageren – zoals de-escalerende methodieken – en waarbij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Fysiek- en/of vrijheidsbeperkend handelen mag nooit gebruikt worden met de intentie om een leerling te straffen of opzettelijk pijn te doen.

Het opstellen van die voorwaarden is onderdeel van een brede aanpak van het sociale veiligheidsbeleid binnen de school en gebeurt, waar relevant, in samenwerking met de jeugdhulp- of zorginstelling. Bij het opstellen van die voorwaarden moeten verschillende medewerkers zijn betrokken uit onderwijs en jeugdhulp of zorg: bestuur, directie, management, leerkrachten, professionals uit de jeugdhulp of zorg en medezeggenschapsraad van de school. Gezamenlijk bepalen zij de visie op veiligheid in en om de school/klas en op basis van welke voorwaarden fysiek- en/of vrijheidsbeperkend handelen geëigend zijn.

In dit protocol beschrijven we gezamenlijke afspraken. Doel is uiteindelijk dat leerkrachten en overige personeelsleden in de school zich toegerust en handelingsbekwaam voelen in situaties waar de veiligheid van de leerling en/of diens omgeving in het geding is. Daarmee weten zij welke professionele afwegingen zij moeten maken om adequaat te handelen.

Er kan niet voor elke praktijksituatie een vooraf bepaald (handelings)advies worden gegeven. Iedere situatie is immers anders, hoezeer het ook om een vergelijkbaar incident kan gaan. Er bestaat geen duidelijk omlijnde set van 'do's en don'ts', van wat precies wel en wat niet mag. Die vindt u dus ook niet in deze richtlijn. De richtlijn is bedoeld als hulpmiddel voor de invulling van het proces om tot duidelijke afspraken te komen en daarover in gesprek te blijven.

Bij het opstellen van dit protocol is gebruik gemaakt van: Richtlijn fysiek beperkend handelen en/of vrijheidsbeperkende maatregelen binnen het onderwijs. Deze richtlijn is een uitgave van Sectorraad GO/PO-Raad, Stichting School & Veiligheid en het Nederlands Jeugdinstituut en is tot stand gekomen in samenwerking met scholen voor (v)s(b)o, jeugdhulpinstellingen, VOBC, Inspectie van het Onderwijs en IederIn. (Versie 2023).

Waarom dit protocol

Bij acute situaties is er vaak een dunne scheidslijn tussen acceptabel en grensoverschrijdend ingrijpen. En daarnaast kan **niet** ingrijpen in sommige gevallen ook verwijtbaar zijn. Een klachtencommissie kan bij de beoordeling van de situatie de volgende criteria in overweging nemen:

- Een werknemer mag een leerling beetpakken en in bedwang houden als daarvoor een **goed plan** bestaat en de werknemer daar in overeenstemming naar handelt. De medewerker blijft altijd op persoonlijke titel aanspreekbaar, ongeacht of de school beleid erop voert of niet.
- De handeling moet **in verhouding** zijn. De werknemer mag dus geen onnodig geweld gebruiken, maar slechts die mate die nodig is om de situatie te herstellen.
- Fysiek ingrijpen mag alleen als er geen alternatieven meer zijn. Alternatieven genieten altijd de voorkeur.

Het uitgangspunt is dat fysiek contact tussen leerkracht en leerling zoveel mogelijk beperkt moet blijven. Fysiek ingrijpen kan nodig zijn vanwege de veiligheid. Als andere pedagogische interventies niet werken, is fysiek ingrijpen noodzakelijk. Sterker nog: soms is het de enige manier om een gevaarlijke situatie te kunnen stoppen.

Scholen moeten erop toezien dat leerlingen zichzelf of anderen geen schade toebrengen, vanwege de zorgplicht van scholen voor leerlingen. Wanneer de school tekortschiet, kan de school aansprakelijk gesteld worden. Niet ingrijpen kan dan ook verwijtbaar zijn.

Communicatie tussen bestuur en school

Vanuit het bestuur, stichting Conexus, is er geen protocol en/of richtlijnen over fysiek beperkend handelen. Kindcentrum Vossenburcht heeft dit protocol opgesteld a.d.h.v.: Richtlijn fysiek beperkend handelen en/of vrijheidsbeperkende maatregelen binnen het onderwijs (versie 2023). Dit protocol is ook goedgekeurd door de MR.

Definitie van gedrag en maatregel

Wat verstaan wij onder escalerend gedrag van een leerling:

- Als een leerling een gevaar vormt voor zichzelf
- Als een leerling een gevaar vormt voor zijn omgeving
- Bij gewelddadig gedrag gaat het om gedrag waarbij de veiligheid in het gedrang is gekomen. Denk bijvoorbeeld aan fysiek geweld of het dreigen met materialen/wapens. Dit geweld kan op de docent/medewerker van de school, maar ook onderling tussen leerlingen plaats (zoals vechtpartijen).

Fysiek beperkende handelingen

- De leerkracht is in staat fysiek veilig te handelen:
- Leerkrachten hebben een cursus omgaan met agressie en fysieke en verbale weerbaarheid gevolgd.
- De leerkracht mag een leerling in bedwang houden als deze:
 - lichamelijk agressief is;
 - met grove materialen wil gooien;
 - anderen bedreigt en niet uit de situatie wil stappen.
- Met in bedwang houden bedoelen wij:

- vasthouden (arm, lichaam);
- tegenhouden met hand;

Communicatie met ouders

- Als een leerkracht bij een leerling fysiek beperkend heeft moeten handelen worden ouders hierover geïnformeerd. Dit gebeurt telefonisch voordat een leerling naar huis gaat.
- Ouders worden uitgenodigd op school om in gesprek te gaan (met de leerling erbij) over het voorval (wat was de aanleiding, wat gebeurde er, hoe is er ingegrepen etc..).
- Er wordt ook samen met de ouder(s) en leerling een 'Incidentenmeldingsformulier' ingevuld en ondertekend (zie bijlage 7).
- De aanleiding, situatie en handeling worden vervolgens genoteerd in Esis.
- Alle ouders van Kindcentrum Vossenburcht kunnen dit protocol (dat een onderdeel is van het gedragsprotocol) bekijken, het staat op de website.

Proportionaliteit

Professionals proberen in principe te voorkomen dat zij fysiek beperkend moeten handelen. Zij zullen per situatie de inschatting maken welke handeling het meest effectief is. In eerste instantie handelen zij preventief of passen zij de-escalerende technieken toe. Echter, als de veiligheid van de leerling en/of diens omgeving in het geding is, moeten professionals weten op welke wijze zij kunnen of moeten ingrijpen. Niet ingrijpen is in een dergelijke situatie immers geen optie. Daarmee is fysiek- en/of vrijheidsbeperkend handelen een logische volgende stap in het pedagogische proces. Professionals zijn bekend met de wijze waarop zij fysiek- en/of vrijheidsbeperkend mogen handelen. Dit betekent dat zij tot in detail bekend zijn met de afspraken in het schoolplan en het protocol en getraind zijn en blijven met betrekking tot fysiek handelen. Zij kunnen hun handelen achteraf verantwoorden.

- de handeling is noodzakelijk en het minst ingrijpend;
- de handeling is niet zwaarder dan strikt noodzakelijk en past bij de ernst van de situatie;
- het is de verwachting dat de gekozen handeling effectief is;
- en de professional maakt aan de leerling (naar vermogen) duidelijk wat de reden is voor het fysiek- en/of vrijheidsbeperkend handelen en maakt duidelijk wat de duur ervan is;
- De professional legt, indien nodig, uit aan andere leerlingen waarom de handeling is uitgevoerd;
- De leerkracht heeft te alle tijden eerst de verantwoordelijkheid voor de groep. Als de leerkracht deze op dat moment niet alleen kan laten om te handelen wordt er niet gehandeld maar altijd gekozen voor de groep. Er wordt dan hulp ingeroepen van een collega.

Taakverdeling

Binnen een school werken leerkrachten en ander personeel samen in en rondom een klas met leerlingen. Dat betekent dat zij concrete afspraken hebben gemaakt over ieders taken voor de betreffende leerling(en). En dat er ook een taakverdeling is afgesproken voor situaties waarin de-

escalerend moet worden opgetreden of moet worden ingegrepen omdat de veiligheid van een leerling en/of diens omgeving in het geding is. In die situaties moet het team dat in de klas aanwezig is, weten wie welke handeling(en) uitvoert en of er aanvullende expertise kan worden ingeschakeld.

- Alle leerkrachten, onderwijzend personeel, KC en directie zijn bevoegd fysiek- en/of vrijheidsbeperkend te handelen.
- Op het moment dat er fysiek- en/of vrijheidsbeperkend gehandeld moet worden, wordt er assistentie van de dichtstbijzijnde leerkrachten (directie/kc) ingeroepen. Zij nemen de groep van de leerkracht even waar.
- Vervolgens wordt de KC'er/directie ingeschakeld om in eerste instantie met de betreffende leerling te praten. Vervolgens wordt in overleg met de leerkracht besproken wie het verder afhandelt en wordt er een gesprek gepland met ouder(s)/verzorger(s).
- De stappen van het ongewenst gedragsplan worden ingezet/toegepast (zie boven).

Melding en verantwoording

Als zich een situatie heeft voorgedaan waarin de veiligheid van de leerling en/of diens omgeving in het geding was en de professionals hebben gehandeld door middel van het opleggen van een passende maatregel, dient dit achteraf gemeld en verantwoord te worden.

- Alle incidenten en handeling worden beschreven in het formulier: 'incidentenregistratie'. Er wordt ook samen met de ouder(s) en leerling een Incidentenmeldingsformulier ingevuld en ondertekend. De 'incidentenregistratie' wordt jaarlijks gedeeld met Conexus.

Evaluatie

Als een professional in de praktijk fysiek- en/of vrijheidsbeperkend heeft gehandeld, moet deze praktijksituatie altijd met betrokkenen worden geëvalueerd. Doordat een professional verantwoording aflegt over de uitgevoerde handeling of maatregel, feedback krijgt op het handelen en hierover in gesprek gaat, leren alle betrokkenen van de situatie. Wat was de aanleiding voor de agressie? Wie heeft op welke wijze gehandeld? Welke maatregel(en) zijn genomen? Wie was er betrokken bij de situatie? Was de maatregel passend en proportioneel? Heeft de maatregel het gewenste effect gehad? Hoe hebben leerling(en), ouders, professionals de situatie ervaren? Het doorlopen van deze leercyclus is essentieel voor de individuele professional, maar eveneens voor het team en de organisatie als geheel. Van een evaluatie kan veel geleerd worden: wat ging er goed, wat kan beter, wat moet beter?

- Na een incident vindt er altijd een gesprek plaats met de betreffende leerling(en) en ouder(s)/verzorger(s). Hier wordt ook geëvalueerd op de handeling (de noodzaak ervan). Verder wordt besproken hoe dit in de toekomst voorkomen kan worden. Er worden duidelijke afspraken gemaakt. Er wordt ook samen met de ouder(s) en leerling een incidentenmeldingsformulier ingevuld en ondertekend. Deze worden in Esis gezet. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het ongewenst gedragsplan.
- Als een leerkracht fysiekbepkend heeft moeten handelen dan wordt dit in de eerstvolgende teamvergadering in het team besproken. De leerkracht brengt de

casus in. Er wordt ook besproken of het schoolveiligheidsplan nog up to date is of dat deze eventueel aangepast dient te worden. Als laatste wordt ook besproken of er behoefte is aan een training op dit gebied.

- Eind van elk schooljaar wordt het incidentenregistratieformulier besproken binnen de MR.
- Eind van elk schooljaar wordt het incidentenregistratieformulier gedeeld met stichting Conexus.

Nazorg

Een incident dat leidt tot fysiek optreden kan ingrijpend zijn voor alle betrokkenen (dader, slachtoffer, toeschouwer en medewerkers) en kan leiden tot gevoelens van onveiligheid. Het is van belang voldoende aandacht te hebben voor ondersteuning van betrokkenen. Betrokkenen dienen de mogelijkheid te krijgen om terug te kijken op wat er is gebeurd en hun gevoelens daarover te ventileren.

- Na afloop van ieder incident wordt de vraag gesteld of er nazorg nodig is voor (één van) de betrokkenen en waaruit die zou moeten bestaan. Hierbij is aandacht voor terugkijken op het incident, het herstellen van contact/relatie, aanvullende gesprekken, evt. andersoortige hulp.

Klachten

Ook als er duidelijke afspraken zijn gemaakt over communicatie met ouders en leerling(en), proportionaliteit en subsidiariteit, taakverdeling, verantwoording en nazorg, is het mogelijk dat (één van) de betrokkenen achteraf een klacht indient. Die mogelijkheid moet er ook nadrukkelijk zijn.

- Klachten worden in eerste instantie bij de directie van de school ingediend. Dan volgt er een gesprek met de directie en de betrokkenen.
- Als er klachten worden ingediend, worden deze ook genoteerd in het incidentenregistratieformulier. Dit gebeurt ook als na een gesprek met de directie de klacht wordt ingetrokken of naar tevredenheid wordt opgelost.
- Als de klacht niet naar tevredenheid wordt opgelost kan met contact opnemen met de vertrouwenspersonen van de school: marleen.verkaaik@conexus.nu of lotte.henderik@conexus.nu.
- Als de klacht niet naar tevredenheid met de directie wordt opgelost kan men een klacht indienen bij Conexus. https://stichtingconexus-live-518ddb01c5a745fc-19ffc18.aldryn-media.com/filer_public/77/9f/779f2ccf-7719-42c0-86df-f87d9c00186f/230101_klachtenregeling_conexus.pdf

Incidentmeldingsformulier

- De eigen leerkracht in overleg met de intern begeleider heeft de mogelijkheid om gebruik te maken van een incidentmeldingsformulier.
- Een invaller die voor een langere periode vervangt vult samen met de intern begeleider een incidentmeldingsformulier in.
- Een invaller die voor een korte periode vervangt neemt bij een incident contact op met een SMT-lid.

Bij een incident worden 4 stappen ondernomen:

- De directie wordt op de hoogte gebracht
- De ouders worden ingelicht
- Ouders worden uitgenodigd op school te komen
- Ingevulde incidentmeldingsformulier wordt besproken en door betrokkenen ondertekend voor gezien

Wanneer wordt een incidentmeldingsformulier ingevuld?

- bij fysiek geweld (voor alle betrokkenen op de Vossenburcht)
- bij herhaaldelijk grof-/discriminerend taalgebruik
- bij overschrijding van het gedragsprotocol (b.v. pestgedrag)
- bewust andermans bezit vernielen of ontvreemden

Incidentenmeldingsformulier

Datum..... Tijdstip:..... Plaats.....

Betreft:Leerling(en):.....

Leerkracht(en):

OOP/Ouder(s):.....

<i>Situatie waarin het incident is ontstaan</i>	
<i>Aanleiding</i>	
<i>Beschrijving van het incident</i> <i>Wat deed de leerling?</i>	
<i>Wat deed de leerkracht(en)?</i>	
<i>Wat deden de anderen?</i>	

Hoe/wanneer eindigde het incident?	
------------------------------------	--

Gevolgde oplossingsstrategie	
------------------------------	--

Gemaakte afspraken	
--------------------	--

Besproken met	Zorgcoördinator dd:	Handtekening
	Directie dd:	
	Coördinatie dd:	
	Ouders dd:	
	Anders dd:	

Ingevuld door	
---------------	--

Bronnen

Leader in me online:

<https://www.leaderinme.com/>

<https://www.cps.nl/leaderinme>

<https://www.leraar24.nl/70147/leerlingen-krijgen-meer-inzicht-in-zichzelf-met-effectief-leiderschap/>

Filmpjes op youtube, bijvoorbeeld:

<https://www.youtube.com/@LeaderinMeChannel/playlists>

<https://www.youtube.com/playlist?list=PLanesEF5wouZqTLHOKult24tAWr126fCG>

Les-ideeën op pinterest:

Pinterest.com

Boeken:

De zeven eigenschappen van effectief leiderschap; Stephen R. Covey

De zeven eigenschappen van Happy Kids; Sean Covey (in elke klas beschikbaar)

Planning TLIM	Groepen 1-2-3	Groepen 4-8
Week 34 tot 37 19 aug	Gewoonte 1	Gewoonte 6
Week 37 tot 40 8 september	Gewoonte 1	Gewoonte 1
Week 40-43 29 september	Gewoonte 2	Gewoonte 2
Week 44		
Week 45 3 november	TLIM-kijkmomenten	TLIM-kijkmomenten
Week 46-49 10 november	Gewoonte 2	Gewoonte 3
Week 50-52 8 december	Gewoonte 2	Gewoonte 4
Week 1-3	Uitloop	Uitloop
Week 4-7 20 januari	Gewoonte 3	Gewoonte 5
Week 8-12 23 februari	Gewoonte 3	Gewoonte 7
Week 13	TLIM-kijkmomenten	TLIM-kijkmomenten
Week 14 en verder	Herhalen en uitloop	Herhalen
Filmpjes de week voordat je aan de nieuwe gewoonte begint.		
Groep 1-2 Filmpje gewoonte 1: 26 september Filmpje gewoonte 2: 16 januari Filmpje gewoonte 3: 20 maart	Groep 3-8 Filmpje gewoonte 6: 5 september Filmpje gewoonte 1: 26 september Filmpje gewoonte 2: 7 november Filmpje gewoonte 3: 5 december Filmpje gewoonte 4: 16 januari Filmpje gewoonte 5: 13 februari Filmpje gewoonte 7: 20 maart	

Gedragprotocol kindcentrum Vossenburcht	
Fase 1 Code groen	We volgen de zeven gewoontes van Covey. Hierbij volg je regels zoals we die met elkaar hebben afgesproken.
Fase 2 Code lichtgeel	Je overtreedt één van de regels. Na 2 waarschuwingen volgt een gesprek en maak je een keuze. Er is geen derde waarschuwing, bij de derde keer krijg je een time-out. Een time-out is geen straf maar zorgt ervoor dat je rustig wordt en kan nadenken over wat er is gebeurd. Je bespreekt met jouw juf/meester wat een time-out inhoudt.
Fase 3 Code donkergeel	Je krijgt een time-out. Je werkt een korte periode op een andere plek. Je weet dat je gedrag moet veranderen. Je vult het moeilijke tijden blad in met je juf/meester en maakt samen een plan om het ongewenste gedrag te voorkomen. Je ouders/verzorgers worden ingelicht.
Fase 4 Code oranje	Je blijft de regels overtreden. Je bent nu even niet welkom in je eigen groep. • Je zit de rest van de dag in een andere groep. Je krijgt werk mee dat je de rest van de dag in een andere groep kunt maken. • Je vult een 'leerlingbrief' in als je rustig bent. Op de thermometer kun je dit aangeven. • Je ouders worden op school uitgenodigd. Je ouders moeten de 'leerlingbrief' ondertekenen. • Het plan wat je met je juf/meester hebt gemaakt wordt besproken en eventueel aangepast. Er wordt eventueel hulp gezocht.
Fase 5 Code rood	Dit gedrag hoort niet op onze school. Je hebt je niet aan de regels en het gemaakte plan gehouden of je gedrag is zo erg geweest dat we direct actie ondernemen (hierbij denken wij aan fysiek geweld, stelen, bewust kapot maken van spullen van een ander). • Je zit de rest van de dag in een andere groep. Je krijgt werk mee dat je de rest van de dag in een andere groep kunt maken. • Je vult een 'leerlingbrief' in als je rustig bent. Op de thermometer kun je dit aangeven. • Je ouders worden op school uitgenodigd. Je ouders moeten de 'leerlingbrief' ondertekenen. • Het plan wat je met je juf/meester hebt gemaakt wordt besproken en eventueel aangepast. Er wordt eventueel hulp gezocht.
Fase 6	Dit gedrag hoort niet op onze school. Je hebt <u>ernstig</u> fysiek geweld tegen anderen gebruikt (schoppen, slaan, bijten, gooien met spullen naar anderen). Dit vinden wij zo erg dat we je ouders bellen om je meteen op te komen halen. Het is voor jou einde schooldag.
Fase 7 Code paars	Je bent even niet meer welkom op school. De directie bepaalt hoelang dit duurt. School (leerkracht) regelt huiswerk.

Leerlingenbrief die hoort bij het gedragsprotocol van kindcentrum Vossenburcht.

Datum en tijd:	Leerkracht:
Naam leerling:	Groep:

En vergeet niet om goed
voor jezelf te zorgen

Gewoonte 7

Houd de zaag scherp - Balans voelt het best

Speel dan goed
Samen met anderen

Gewoonte 6

Synergie - Samen is beter

Gewoonte 5

Eerst begrijpen, dan begrepen worden -
Luister voordat je praat

Gewoonte 4

Denk win - win - Iedereen heeft talenten

Begin met jezelf

Gewoonte 3

Belangrijke zaken eerst - Eerst werken, dan spelen

Gewoonte 2

Begin met het einde voor ogen - Maak een plan

Gewoonte 1

Wees pro-actief -
Jij bent de baas over je eigen leven

Hoe voel jij je vandaag?

Wat is er gebeurd?

Wat deed ik?

Wat had ik anders kunnen doen?

Wat doe ik de volgende keer anders?

Welke afspraken maken we?

Wie zijn geïnformeerd?

- ouders
- leerkracht(en)
- KC'er
- Directie
-

Nabesproken met:

- ouders
- leerkracht(en)
- leerling (en)
- Kc'er
- Directie
- Externe deskundige
-

Handtekening leerling:

.....

Handtekening ouders:

.....